

TEMAT ROZMOWY:
Jak rozmawiać o wojnie?

AUTORKA:

Dorota Brzezińska

Przed wyborem tematu spotkania przy wspólnym stole koniecznie przeczytaj podręcznik „Rozmowy przy wspólnym stole” dostępny na portalu biblioteki.org. Pozwoli on zaplanować przebieg spotkania i dopasować techniki moderacyjne do potrzeb osób w nim uczestniczących oraz do tematu, wokół którego te osoby się spotkają. Znajdziesz tam wskazówki, o co zadbać przed spotkaniem i w jego trakcie. Możesz też skorzystać z uniwersalnego wzoru scenariusza oraz opisów przydatnych technik facylitacyjnych.

Ważne: Rozmowa przy wspólnym stole nie jest wykładem, warsztatem, debatą ani spotkaniem towarzyskim. Zawiera elementy wszystkich tych form, ale jej głównym celem jest wysłuchanie różnych punktów widzenia. Tylko tyle i aż tyle. Aby osoby uczestniczące mogły się wypowiadać szczerze i mieć poczucie komfortu, to zasady, o których przeczytacie w podręczniku, muszą być przestrzegane. Im bardziej różnorodne postawy, opinie i wartości spotkają przy wspólnym stole, tym lepiej.

1. Dlaczego uważam, że ten temat jest ważny?

Przekonanie o wadze tematu jest ważne. Spisanie powodów, dla których chcesz zebrać ludzi wokół danego tematu, pozwoli Ci na skuteczną komunikację – zarówno na etapie zapraszania na spotkanie, jak i podczas jego moderowania.

Autor/ka opracowania tematu	Osoba organizująca i moderująca spotkanie
Temat wojny (agresji Rosji w Ukrainie) jest aktualny i bardzo złożony, wpływa na decyzje wielu krajów i pojedynczych osób.	
Rozmowa na temat wojny daje szansę na poszerzenie perspektyw w rozumieniu konfliktów, polityki, różnic kulturowych czy pomocy humanitarnej.	
Temat wojny wywołuje różne emocje, uruchamia różne przekonania. Warto to oswajać z innymi ludźmi, dzielić się tym, czego się boimy, a co jest ważne. To może być forma wsparcia społecznego.	

2. Co osoby uczestniczące wyniosą z tego spotkania?

Jeśli nazwiesz korzyści, jakie osoby uczestniczące mogą wynieść ze spotkania, łatwiej Ci będzie zaprosić mieszkanki i mieszkańców Twojej miejscowości do wspólnej rozmowy.

Autor/ka opracowania tematu	Osoba organizująca i moderująca spotkanie
Zyskanie nowych perspektyw w spojrzeniu na wojnę (m.in. perspektywa historyczna, polityczna, humanitarna, prawna).	
Spotkanie daje możliwość skonfrontowania się z własnymi przekonaniem na temat konfliktów wojennych (również w wymiarze międzypokoleniowym).	
Spotkanie stwarza bezpieczną przestrzeń do dzielenia się swoimi uczuciami.	
Okazja do pozyskania rzetelnej wiedzy, przeciwdziałanie dezinformacji.	
Spotkanie może zainspirować do tworzenia inicjatyw pomocowych, działań na rzecz osób uciekających przed wojną.	

3. Sformułowania oraz ważne pytania związane tematem – przydatne przy opracowaniu zaproszenia oraz podczas prowadzenia spotkania

Warto unikać języka bardzo formalnego, eksperckiego czy pełnego ogólników. Słowa i frazy, które wiążą się z danym tematem, warto wykorzystać, formułując zaproszenie oraz planując wstęp spotkania.

Autor/ka opracowania tematu	Osoba organizująca i moderująca spotkanie
Czy wojna może prowadzić do czegoś dobrego?	
Myśli i emocje w czasie wojny – czym się różnimy?	
Kto i dlaczego prowadzi wojny? – poszerzanie perspektywy np. historycznej, feministycznej, psychologii relacji międzygrupowych.	
Czy da się uniknąć wojen we współczesnym świecie?	
Czy wojna to efekt nieodrobionych lekcji historii?	

4. Kogo zaprosić na spotkanie, o kim nie zapomnieć?

Niezależnie od tego, czy zapraszamy imiennie czy też kierujemy do społeczności zaproszenie otwarte, ważna jest różnorodność rozmówców oraz ich gotowość do słuchania się nawzajem. Pamiętaj o tym, że różne punkty widzenia i różnorodność doświadczeń czynią rozmowę ciekawą i rozwijającą. Dlatego wypisz, kto powinien w takim spotkaniu uczestniczyć: mogą to być konkretne osoby lub przedstawicielki i przedstawiciele różnych grup (wiekowych, zainteresowań, zawodowych, związanych z miejscem zamieszkania lub innych).

Autor/ka opracowania tematu	Osoba organizująca i moderująca spotkanie
Różne grupy wiekowe – spotkanie międzypokoleniowe.	
Różne osoby zaangażowane w organizację wsparcia dla osób uciekających przed wojną lub chcące się zaangażować (np. urzędnicy, osoby działające w organizacjach społecznych).	
Nowi mieszkańcy i mieszkanki naszej społeczności – osoby z Ukrainy.	

5. Jak zadbać o komfort uczestników tego spotkania?

Warto przewidzieć ryzyka: co może zahamować/zniechęcić rozmówców? Warto też zaplanować środki zaradcze: jeżeli zdarzy się to i to, wtedy należy to i to.

Autor/ka opracowania tematu	Osoba organizująca i moderująca spotkanie
Warto ustalić zasady dyskusji (podać zasadę + przykład jej stosowania, np. mówimy w swoim imieniu, JA czuję, JA tak uważam, JA mam takie doświadczenie).	
Jeśli w czasie spotkania wśród osób uczestniczących pojawią się trudne emocje (np. silny smutek, niepokój, ktoś zaczyna płakać) – warto zrobić kilka minut przerwy, podejść do osoby, która płacze i zapytać, czego potrzebuje. Warto pamiętać, że jako osoby facylitujące spotkanie, nie prowadzimy wsparcia psychologicznego i nie dajemy dobrych rad. W trudnych sytuacjach warto wysłuchać i zaproponować wsparcie odpowiedniego specjalisty.	
Warto wziąć pod uwagę udział osób niepolskojęzycznych i wówczas zapewnić wsparcie tłumacza / tłumaczki. Tłumaczenie wydłuża czas spotkania, równocześnie wspiera komunikację na styku różnych kultur.	

6. Pomoce do wykorzystania

W ramach wstępu lub podsumowania spotkania warto pokazać fragment filmu, odnieść się do publikacji lub przeprowadzić ćwiczenie odwołujące się do doświadczenia osób uczestniczących. Można skorzystać z następujących materiałów:

Nazwa materiału + jego rodzaj (film, publikacja np.)	Czego dotyczy / do czego może się przydać? (przy dłuższych materiałach prosimy o wskazanie konkretnego fragmentu, np. minuty filmu lub strony publikacji)
Karty metaforyczne, np. zestaw INUK https://kartymetaforyczne.pl/	Karty dają szerokie spektrum scenariuszy i odpowiedzi. Jeśli używasz ich w grupie, karty pomagają w wyrażaniu emocji i odczuć na dany temat (np. Co czujesz myśląc o tym konflikcie? Jak się odnajdujesz w obecnej sytuacji wojny?), wypowiedzi osób uczestniczących nie podlegają ocenie. Do kart są dołączane proponowane zasady korzystania i inspiracje.
Aktualne informacje dot. pomocy, kwestii prawnych, wsparcia i integracji osób uciekających przed wojną	Organizacje społeczne i humanitarne: <ul style="list-style-type: none"> • UNHCR: https://www.unhcr.org/pl/ • Międzynarodowa Organizacja ds. Migracji: https://www.iom.int/ (English); https://poland.iom.int/ (polski) • Fundacja Ocalenie: https://ocalenie.org.pl/ • Stowarzyszenie Interwencji Prawnej: https://interwencjaprawna.pl • Fundacja HumanDOC: https://humandoc.pl/, Poradnik dla osób goszczących uchodźców z Ukrainy
Rzetelne materiały reporterskie	<ul style="list-style-type: none"> • Outriders https://outride.rs/pl/ • Witold Szablowski – Notatnik reportera [profil na Facebooku]